

## М О Т И В И

за връщане за ново обсъждане в Народното събрание на разпоредба от Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2018 г., приет от 44-то Народно събрание на 29 ноември 2017 г.

Уважаеми народни представители,

Приетият Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2018 г. е от изключително значение, защото дава финансовата основа на дейностите в обхвата на задължителното здравно осигуряване. Той е свързан с правото на здравно осигуряване, което е конституционно закрепено и гарантирано. Провежданата с този закон държавна политика трябва да гарантира достъпна, качествена и своевременна медицинска помощ, като осигури прозрачно, ефективно и справедливо разходване на приходите и трансферите по бюджета на Националната здравноосигурителна каса /НЗОК/. Не мога да се съглася, че с приетия закон са намерени най-удачните решения, които справедливо да разпределят наличния обществен ресурс.

С основание § 6 от Преходните и заключителните разпоредби поражда опасения, че няма да бъдат гарантирани правата на всички здравноосигурени лица. С него се установява правилото през 2018 г. НЗОК да не заплаща за лекарствени продукти с ново международно непатентно наименование, за което е подадено заявление за включване в позитивния лекарствен списък, както и за включени в позитивния лекарствен списък, които подлежат на заплащане за първи път през 2018 г. Между двете гласувания на закона е направен опит за смекчаване на временната забрана чрез изключения за генерични лекарствени продукти и за лекарствени продукти по чл. 29 от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина. Независимо от това е сигурно, че се прегражда правната възможност ползването на определени лекарствени продукти да бъде финансирано със средства от бюджета на НЗОК.

Според мотивите на законопроекта „с въвеждането на ограниченията в § 5 и 6 ще се даде възможност при стартиране на бюджетната процедура за изготвяне на проект на закон за бюджета на НЗОК за следващата календарна година в проектобюджета за 2019 г. да се зложат средствата, които ще са необходими на НЗОК за изпълнението на вече поети договорни задължения.“ Освен това се посочва, че „през 2018 г. не се предвижда заплащането на нови молекули, с което се гарантира спазването на заложените средства за лекарствени продукти“.

Мораториумът по § 6 не може да бъде мотивиран от фискални съображения. С него се засяга основното право на здравно осигуряване, гарантиращо на гражданите достъпна медицинска помощ, закрепено в чл. 52, ал. 1 от Конституцията на Република България. Мораториумът влиза и в противоречие с редица международни актове, по които Република България е страна. Конвенцията за правата на човека и биомедицината предвижда равен достъп до здравни грижи и държавата, в зависимост от здравните потребности и наличните ресурси, трябва да вземе подходящи мерки за неговото гарантиране (чл. 3). Международният пакт за икономически, социални и културни права задължава държавите – страни по този пакт, да вземат мерки за създаването на условия, които да осигурят на всички медицинска помощ и медицинско обслужване в случай на болест (чл. 12, пар. 2, б. „d“).

С § 6 се създава различно третиране на здравноосигурените лица през 2018 г., което не е оправдано от друга конституционно гарантирана ценност и не е пропорционално на преследваната цел. Конституцията обявява равенството на гражданите пред закона за принцип и не всяка цел може да бъде годно основание за ограничаване на права, а само цел от същия порядък, какъвто Конституцията допуска (Решение на КС № 11 от 2010 г., ДВ, бр. 81/2010 г.), при това ограничението трябва да бъде съобразено с чл. 57, ал. 1 и 3 от Конституцията (Решение на КС № 1 от 2017 г., ДВ, бр. 14/2017 г.). Преграждането на възможността за заплащане на лечение с иновативни лекарства и на такива, включени в позитивния списък, които за първи път трябва да се заплащат през 2018 г., е формално. То не се предпоставя от друга конституционно гарантирана ценност, а е обвързано единствено от времето за прилагане на забраната. Тя ще действа независимо от ползата при лечението с такива лекарствени продукти и без значение дали има налични средства по бюджета на НЗОК. Поради това, призовавам народните представители да преразгледат разпоредбата на § 6 от Преходните и заключителните разпоредби на приетия закон и да се опитат да приложат друг подход за постигане на целите за ограничаване на финансовите рискове за бюджета.

Здравето на хората е публично благо и цел на националната здравна политика (Решение на КС № 8 от 2016 г., ДВ, бр. 51/2016 г.) и то има приоритет пред икономическите съображения за ефективност на здравните грижи и минимизиране на разходите. Ресурсът, с който държавата разполага, по правило е ограничен. Лимитираният финансов ресурс за здраве налага оптимизиране на разпределението, разходването и контрола на наличните средства за провеждането на здравната политика, но констатираното засягане на основното право на здравно осигуряване внася дисбаланс и в социалната справедливост.

Пътят за нейното постигане е очертан на конституционно ниво и е свързан с пълноценна реализация на целия комплекс от социални и икономически права, сред които е и правото на здравно осигуряване. Поради това считам, че възприетият в § 6 от закона подход отнема същностен компонент от социалния характер на държавата и противоречи на принципа за социална справедливост.

Уважаеми народни представители,

Въз основа на изложените мотиви упражнявам правото си по чл. 101, ал. 1 от Конституцията на Република България да върна за ново обсъждане § 6 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2018 г., приет на 29 ноември 2017 г.

**ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА:**

**Румен Радев**